

Handleiding voor de aanleg en onderhoud van een akkerrand

Het aanleggen van een akkerrand lijkt eenvoudig, maar valt in de praktijk toch vaak tegen. Dit komt vooral doordat de perceelrand niet de meest optimale plek is om te zaaien. Op de perceelrand staat vaak meer onkruid en is de bemestingstoestand en de structuur van de grond vaak het minst. Voor het slagen van een akkerrand zijn een zorgvuldige aanleg en beheer net zo belangrijk als bij een gewas.

De onkruidbestrijding vormt het belangrijkste probleem bij de aanleg en het onderhoud van een akkerrand. De totale aanpak moet erop gericht zijn om geen grote veronkruiding van de rand te krijgen. De onkruidbestrijding is vooral gebaseerd op:

1. Voorkomen: begin schoon door vooraf de perceelranden zoveel mogelijk vrij van onkruid te houden. Dit vraagt ieder jaar opnieuw om aandacht.
2. Beperken: start in het najaar met het onkruidvrij maken van de perceelrand en liefst met ploegen. Maak gebruik van een vals zaai bed voor aanleg.
3. Een snelle opkomst door juiste wijze en moment van zaaien. Het inzaaien vlak voor een regenbui maakt de kans op een vlotte opkomst groter. Het aandrukken van het zaad door te rollen verbetert de opkomst.
4. Zaai bloemen in rijen zodat schoffelen mogelijk is. Bij gras/kruidenranden wordt het onkruid in de beginperiode door hoog te maaien bestreden.

Voorbereiding

Een goede start is het halve werk. Maak de perceelrand waar u een akkerrand in wilt zaaien al in de herfst goed onkruidvrij. Door gebruik van groeistoffen of een herbicide kunt u zorgen dat wortelonkruiden zoals distels en kweekgras bestreden worden. Ploegen in het najaar is beter dan cultivatoren of spitten. Zorg bij een geploegd perceel dat de laatste ploegvoor tijdig weer vlak gemaakt wordt. Een vals zaai bed maken (1-2 maanden voor het zaaien) helpt om het eerste onkruid al aan te pakken en om een beter zaai bed te creeren.

Zaaitijdstip, zaaizaad en zaaimethode

Het juiste zaaitijdstip blijft altijd lastig, want het gezegde ‘zaaien blijft raaien’ geldt ook voor een akkerrand. Vanaf begin april tot begin mei lijkt een goed zaaitijdstip. Zaaien in een warme periode vlak voor een mooie regenbui is natuurlijk optimaal. Een probleem bij het zaaien van een bloemenrand is het verschil in zowel zaadgrootte als de gewenste zaaidiepte. Het zaad van papaver is minuscuul klein en dat van zonnebloemen juist vrij groot. Er zijn zaden die vrijwel bovenop gezaaid moeten worden, maar ook die op 2-3 cm diepte gezaaid kunnen worden. Dit maakt het niet eenvoudig, gemiddeld zal een zaaidiepte van ca. 1-2 cm aangehouden worden. U kunt evt. de zaaipijpen op verschillende dieptes afstellen. In een flink droog voorjaar echter kan het voorkomen dat het ondiep gezaaide zaad hierdoor te weinig vocht krijgt om te kiemen.

Het aandrukken of aanrollen na/tijdens het zaaien verbetert de opkomst.

Let op, de grote verschillen in zaadgrootte leidt ook snel tot ontmenging in de zaaimachine. Regelmatig het zaad mengen en het controleren van de zaaimachine is dus van belang. De hoeveelheid zaaizaad is sterk afhankelijk van het gekozen mengsel en de zaaimethode. Bij een bloemzadenmengsel kan gekozen worden voor volvelds of in rijen zaaien. Voordeel van het in rijen zaaien (37,5 cm of 50 cm rijafstand) is de mogelijkheid om te schoffelen (mechanische onkruidbestrijding). Kies bij een bloemzadenmengsel volvelds voor ca. 20-25 kg zaaizaad of bij rijenzaai voor ca. 15-20 kg.

Onderhoud van akkerranden

Het onderhoud van de akkerrand is vooral gericht op de onkruidbestrijding. Het bestaat dus vooral uit maaien, schoffelen, afvoeren van maaisel, etc. Ook kunt u last krijgen van wortelonkruiden. Daar waar geen restricties gelden, kunt u deze pleksgewijs met een herbicide bestrijden. Daarnaast kunt u de onkruiden met handwerk (hak) bestrijden. Loop minimaal 1x per jaar de rand langs om dit goed bij te houden. Zorg dat randen tijdens werkzaamheden zo min mogelijk beschadigd worden. Verstoringsplekken zijn de eerste plaatsen waar onkruiden weer een kans krijgen.

Schoffelen

Voor een eenjarige bloemenrand is het onkruid vaak een lastig verhaal. Hier is maaien geen optie omdat veel soorten dan niet meer of later in de zomer tot bloei komen. Bij volvelds zaaien kan in noodgevallen, bij een erg grote onkruiddruk, toch gekozen worden deze een keer te maaien. Bij rijenzaai kan uitstekend 1-2 keer geschoffeld worden. Doe dit als de kruiden minimaal 5-10 cm hoog staan. Met de huidige schoffeltechnieken wordt het mogelijk om, zeker in combinatie met GPS, steeds nauwkeuriger te schoffelen.

Op rijen zaaien en schoffelen

Slootonderhoud versus akkerrand

Iedere akkerrand die langs een watervoerende sloot ligt heeft direct te maken met het slootonderhoud. Aan de ene kant heeft de akkerrand het sterke voordeel voor de teler dat hij zonder gewasschade de sloot kan uitmaaien. Aan de andere kant blijft het lastig wat er met het slootmaaisel cq bagger moet gebeuren. Als de akkerrand namelijk bedekt wordt met maaisel en/of slootbagger verstikt de rand en leidt dit daarna meestal tot sterke veronkruiding. Zorg dus dat in het voorjaar bij de 1e keer uitmaaien van de sloot en het talud het slootvuil bovenop de slootkant (insteek) blijft en niet op de akkerrand terecht komt. Als afvoeren van het hooi niet mogelijk is, kan het ook naar de rand van het gewas worden geharkt en na de oogst worden ondergewerkt. Tracht bij groter slootonderhoud de bagger over de rand te zetten (mits deze niet te breed is). Is dit niet mogelijk, zorg dan dat de bagger zo snel mogelijk van de akkerrand verwijderd wordt. Zorg dat het slootonderhoud onder droge omstandigheden plaatsvindt, anders beschadigt u de akkerrand teveel. Maak goede afspraken met uw buren en met de aannemer/loonwerker die het schonen uitvoert.

Deze informatie is afkomstig uit de brochure 'FAB en akkerranden voor natuurlijke plaagbestrijding', 2011. Raadpleeg deze brochure voor meer informatie of neem contact op met CLM, tel.0345-470700) of McCain, Gerwin Dibbits (Gerwin.dibbits@mccain.com, 0651222702)